Revista apare o dată la două luni. Următorul număr va apărea în februarie.
Ilustrație: Alexandra Antal
Anul 1, Nr. 3, 2016

topLitera

REVISTĂ LITERARĂ

COLIND ÎMPLININD

De pe frunțile noastre coboară
Scumpe diademe înfiorate
Ca transfuzii de pilde
Părerile noastre
De bine, de rău,

Zdrențuite și înghețate
Cresc ca florile albe
Vechi ramuri împletite-n gânduri,
Cresc rebele și-nalte
Florile astea sunt dalbe

Cernit e azi cerul,
Prin vise coboară prin nouri
Răsfrânt ca misterul
Se răsădește-n Fiul
Întâmpinat de zborul de grauri

Stai în iesle, astfel, copile
Nepătruns ca un tezaur
Răsfrângi palmele-ți în file și zile
Tot ce atingi tu e aur
Flori azi cretate,
Mâine cresc din lumină, mai dalbe.

Anca Movilă

UIMIRE... ~ DEBUT

Privesc în jur...
Natura-şi revarsă în sufletul meu
noian de culori
și mii de miresme.

În liniște stau şi ascult
revărsarea aceasta,
de liniște...
de pace...
de har...

Suflarea uşoară, a vântului rumoare,
mi-aduce aproape
al râului zor
zgomotos...
depărtare-n mirare
cum atunci
Doamne,
în ochiu-Ţi
sunt mai de preţ
ca orice făptură,
ca-ntreaga natură.

prof. Cristina Lenuța Coșarcă
Toplița

FANTOME ~ DEBUT

În ochii mei
s-au născut fantome
din trecut,
din viitor.
Primele sunt negre,
Altele - doliul clipelor ce au fost…
Următoarele sunt albe…
Unele mă bântuie,
Altele mă sperie,
Altele mă fac să tremur…
Unele mă fac mică,
Altele mă chiar înalță…
Unele mă hrănesc cu speranță,
Altele mă propulsează
Spre o altă lume, plină de vrajă.

Alexandra Țăran

Poezie

UN ULTIM GÂND ~ DEBUT

Un ultim gând mi-a mai rămas,
Uitată de al vremii ceas,
Să stau acum,
să te privesc...
Să te iubesc, să te iubesc!

Un gând ciudat mă năpădește
Și simt cum mintea-mi împânzește,
Iar sufletul...
îmi e ruine...
Mi-e dor de tine, mi-e dor de tine!

Amărăciune și suspin,
Tot ce nu ne dorim,
simțim...,
Iar totuși noi ne ignorăm
Ca să uităm, ca să uităm !

Să știi că tot ce îmi doresc
E ca acum
să te – ntâlnesc,
Să văd,
să simt tot ce a fost,
Dar n-are rost, dar n-are rost!

Bianca Georgiana Avrămescu
Colegiul Național „Mihai Eminescu”
Toplița

ASFINȚIT DE IARNĂ

se uită soarele înapoi
pe după furcile gardului.
la despărțire se aprind luminoase
fibrele de zăpadă.
smirnă și tămâie pe prețul de iută
întins în mare grabă
în magazia de lemne.
la iarnă vom face focul în scorburi
și vom curăța hornurile de dăunătoare,
vom limpezi cearceafurile zărilor albăstrite
cu cerneală din venele frigului,
vom lua aminte la cum vine vremea
și se duce tot omul
către cetățile zărite în norii din ogradă.
o singură dată am urcat acolo
dar mi-am lăsat numele jos
și el m-a strigat mișelește
tocmai când ațipeam.
am scăpat scara printre degete.

Luminița Potârniche
Galați

ÎNCUIATĂ

în sinea ei ca într-un ou
netezește
crăpăturile inimii cu miere de dorințe până devine universul perfect
ermetic
și calmă
femeia care locuiește într-un shoe
zilnic pictează vise
le colorează
le inventează rădăcini, frunze, carne, grăunțe și le gătește
peștelui
care nu e rege, nu, nu, e democrație acolo
și-i face copii peștișori cărora le visează aripi de vultur
și așa zi de zi an de an femeia care locuiește în pantoful ei de viață
îmbrăcată în oul ei - perfect
armura, apărătoarea de acel sine înfricoșat de atingere
există
și există
până ce oul devine piatră de moară și se îneacă
în fundul mâlos plin de viermi și alte lighioane lipsite de șira spinării
și nimeni nu a plâns după ea
și nici îngerii nu au salvat-o
pedeapsă
că uitat
să-și viseze aripi

Beatrice Bernath
Israel

A ROMAN SOLDIER

Ye gods, I've killed - in battle,
In taverns, forests, on the road.
Immortal gods, you know it is my trade to kill.
And still I live.
When will I die
And blot out the blood guilt of that
One slim hand I crucified?
I, Sextus, on the left, Gerd on the right,
The feet for Marcus.
We watched Him die.
I've killed the innocent before;
Now all their blood pours over me in His.
I saw His eyes before they closed.
They looked at me.
My gods, they looked at me!
My gods? - What gods? – No gods.
No other gods
But Him.
Truly, this was the Son of God.
He is the only God, He is my God,
And never leaves me.
His eyes hold mine.
His blood flows into mine.
We leave today for Noricum.
If I die there I'll die with Him.
I'll offer all my blood with His
For all the innocent I've killed;
For all the innocence in me,
Killed all those years ago
By those who taught me how to kill.

Nancy Morris
England

CUVÂNTUL ~ DEBUT

Cuvântul,
Singura armă care se poate întoarce împotriva ta!
Cuvântul,
Singurul pe care-l poți condamna!
Cuvântul,
Ce-i spus simplu și ușor,
Cuvântul,
Cu el schimbi viața tuturor!
Cuvântul,
Mereu atât de simplu și curat,
Cuvântul,
Simplu și adevărat.
Cuvântul,
Ce câteodată-i dureros,
Cuvântul,
El spus cum trebuie, e cu folos.
Cuvântul,
Cu puterea lui te atinge,
Cuvântul,
Încet, încet el te învinge.

Xenia Simina Vâga
Liceul Teoretic „O.C. Tăslăuanu"
Topliţa

Proză

POVESTEA UNEI VIEȚI

Netezește insistent gulerul scrobit al cămășii, plimbându-și privirea de-a lungul mesei de călcat și trăgând cu urechea la știrile în cascadă despre vreme, politică, vreme... viață. Starea sa sufletească, deasupra căreia doamna noastră ridică zidurile garnizoanei, asorteaza culorile ținutei. Ca din cutie : cămașă, fustă, eșarfă sau o mică broșă. O ultimă privire fugară în oglindă și... limbile ceasului îi cer ieșirea din casă pe același drum pe care îl bate cu speranță, cu iubire, cu drag pentru profesie, cu entuziasm, de ani... de zeci de ani. Poarta închide în urma ei poteca spre pragul casei, străjuită de firul ierbii, care nu s-a mai lăsat călcat de pasul hotărât al doamnei, căci nici doamna nu s-a lăsat abătută de monotonia aceluiași traseu. Glasuri și zburdălnicii o rup pe ea de gândurile către familie. Hotărâtă să dea micuților din clipele de liniște, de siguranță pe care le poartă în suflet pentru fetița ei, să împartă din borcanul în care pietre ale cunoașterii se clădesc lăsând loc pentru nisipul care va umple golurile, curgând din mințile ce abia se croiesc, ale elevilor, doamna se dăruiește.

Vede în ochii aceia, care o urmăresc, cum se instalează primăvara, și atunci o căldură blândă o inundă. Dar asta nu se întâmplă mai mereu. Sunt zile când un nod i se pune în gât și o încearcă negurile. Respiră precipitat, vorba i se adună greu, dar își amintește repede că ea trebuie să rămână cu picioarele pe pământ, cu fruntea scrutând orizontul. Nazalizând atunci ca să-și acopere oful, doamna pornește spre sufletul copiilor. L-a găsit! Din nou e soare.
Soneria scoate greierii din tălpile neastâmpărate ale învățăceilor. Cu privirea, doamna îi conduce spre ieșire, iar gândul cere pază bună pentru fiecare dintre ei. Momente binecuvantate o regăsesc în sala mică, a lor, a doamnelor învățătoare. O glumă, o lacrimă culeasă dintr-un colț de suflet și alinată de tovarășe, un râs zgomotos și o bufnitură a coșului cu cornul și laptele fac deliciul minutului de pauză. Un minut atât de hrănitor... Lumea se deschide în scurtele lor povești și, împreună, se reîncarcă pentru încă un pas spre Golgota minții copiilor. Sfârșitul zilei îi însoțește pasul obosit, dar la fel de hotărât, spre casă, unde-și lăsase grijile. A pornit mugur pleznind de tinerețe în viață și, fără să numere zilele, a adunat experiențe și ipostaze noi. O singură expresie a existenței sale și timpul s-a oprit în loc.

E ciudat cum calificativele, care nu s-au născut odată cu ea, acelea care o privesc ca fiică, soție, mamă, bunică, nu se vor stinge niciodata. Căci va fi mereu aceeași o fiică dorită. Ea este și va fi soția cuiva. Ea este și va fi mama cuiva. Ea este și va fi bunica unui rod. Dar în curând vom spune: Ea a fost mânuitorul atâtor generații. Al acestei școli. Și asta, deși acel ceva, numai al ei, s-a născut din prima zi a gânguritului ei de copil cuminte. Va urmări cu gândul începutul fiecărui an școlar, măsurând timpul când va fi din nou „doamna”, de data aceasta a celui care se înalță din sângele ei. În această așteptare, să te întorci cu drag la noi!

Anda Elena Ianoși
Toplița

COINCIDENȚĂ... ~ DEBUT

Realizez, acum, la o vârstă maturată, că junețea mi se urcase la cap...

Ca filozof nu mă pot abține a defini, cu toată măiestria de care am parte, tinerețea - timpul în care admirăm și ne umilim, timpul delicateței de suflet, al adorației, al curiozității, al sfiiciunii metafizice în fața infinitului, al elanului generos și filantrop, al dărniciei de sine și al iubirii de sine după cum spunea un alt filozof, prieten de-al meu.

Îmi aduc aminte acele momente cu atâta intensitate și bineînțeles cu atât spirit de afirmare...

Abia ieșisem de pe băncile școlii de pedagogie din Berlin, odată ajuns profesor universitar de limbi străine, mă trezesc stând la brațul unei doamne foarte râvnite în acele timpuri. O chema Mary Anne, frumoasă, frumoasă... nu pot spune, dar totuși îi lipsea ceva, ori nu era potrivită pentru mine, ori nu o aveam la inimă, deși nu aveai cum... te topeai în fața privirii ei adânci și pline de pasiune. Oricum, avem lumea la picioare, trăsuri din mahon tapițate cu piele de crocodil, armăsari cu sânge regal, palate făurite cu aur și o droaie de plozi în urmă...

Cu toate acestea, îmi doream să mă regăsesc să-mi alin sufletul de mândrie și lăcomie, să aflu adevărul, căci sigur acesta zace în mine, cu știință sau fără știință... am impresia că în tot acest timp m-am mințit, nu vreau să învinovățesc pe nimeni pentru aceste gânduri ce mă încearcă, nimic ce ține de avuție nu-mi angajează sufletul.

Așa că îmi dau libertate!

- S-a făcut târziu! Spuse Carol, cu un glas subțire și speriat, speriat că nu-i mai ajunge timpul, iar visul său s-ar putea termina aici.

Cu grabă, dar în liniște își pune grijuliu ceasul de buzunar în haină, chiar lângă piept, își ia călimara cu cerneală, o pană în locul stiloului și începe a mâzgăli cu cuvinte o pagină de pergament, testamentul, pe care avea să-l adreseze soției sale:

TESTAMENT

Subsemnatul Carol Ferdinand, cetățean american căsătorit, având descendenți în viață cu domiciliul în Berlin, str. Cölln, nr. 48, dispun prin prezentul testament următoarele:

Las soției mele Mary Anne Lee, cetățean german cu domiciliul în Berlin, str. Cölln, nr. 48, întreaga mea avere mobilă si imobilă, înțelegând să o desemnez legatară universală.

Fac acest testament în deplina și liberă capacitate de dispoziție, ca semn de recunoaștere față de doamna Mary Anne, care a fost alături de mine cu multă dăruire și în speranța că va avea același comportament și in viitor.

Acest testament este ultima mea voință.

Data: 18 Septembrie 1932

Inconștient, cu o mare durere în suflet, lăsă pana în lină cădere, privește în jur și pare că odaia se învarte odată cu ticăitul insistent al ceasului de buzunar. Își pune mâna pe inimă și strânge pumnul cu duritate de parcă ar vrea să o scoată. Multe răcnete ar putea ieși din acel trup, prin acea gură, dar par înghițite de sentimente, de gânduri, de trăiri. Genunchii se moaie și izbesc pragul, degeaba se mai zvârcolește acum, bietul trup, ticăitul e prea puternic si mult prea des, ochii s-au închis pe veșnicie și s-au deschis ochii sufletului, ce acum fuge prin propriile amintiri…

Un ultim gand își spune cuvântul:

Îmi urmez calea, pășesc spre libertate, ca și cum aș fi știut de dinainte ce s-ar întâmpla. Să fi fost oare o coincidență?

Adela Pui
Liceul Teoretic „Octavian Codru Tăslăuanu”
Toplița

VISURI SPULBERATE ~ DEBUT

Acela era timpul tău…timpul copilăriei, nu l-ai prețuit și l-ai pierdut. Dar eu știu ce e în sufletul tău. Ai da orice, doar pentru o secundă de distracție. Revezi pozele vechi și rupte și parcă o lacrimă albastră ca cerul îți cade printre degete… dar ce poți sa mai faci acum? Ești captiv într-o lume care nu te înțelege. Parcă și soarele îți plânge de milă. Îți aduci aminte, firește, de atunci când îți doreai să devii mare. Unde ți-o fi fost capul? Nu îți păsa de neajunsurile vieții, la ce putea să îți aducă ziua de mâine. Totul e pierdut… unde îți sunt acei prieteni din copilărie care îți promiteau sprijinul de care vei avea nevoie oricând? În mâinile cărora îți puteai pune viața? Îți spun eu unde sunt. Te-au lăsat când aveai cea mai mare nevoie de ei. E trist dar cât se poate de adevărat. Și dacă nu au făcut-o, o vor face. Glasul suav și liniștitor al mamei îți e singura alinare dincolo de spaima copleșitoare ce își face din ce în ce mai simțită prezența… nu, stai! Și el a dispărut! Dar unde s-o fi dus? Să fi dispărut și el în bezna cuprinzătoare? Imposibil! Acum câteva minute, ore, zile, luni, ani… era aici! Când a trecut așa timpul? Probabil că atunci când nu-l prețuiai… Frumusețea, altruismul și veselia te caracterizau.

Acum înlocuitor le e întunericul. De ce ți se întâmplă tocmai ție? De ce tocmai acum? Parcă soarta a perceput acest plan diabolic special pentru tine, știind cu siguranță ce ți-a pregătit viitorul. Simți că ai un anume scop in viață, deși tu realizezi că e doar o minciună frumoasă pe care ai crezut-o cu sfințenie. Asta ar însemna că, știu și eu… toate sentimentele și gândurile tale au fost și ele la rândul lor neadevăruri spuse pentru a te simți mai bine. Dar totul putea fi salvat dacă profitai de fiecare clipă de fericire… și totuși…cum puteai face asta neștiind ce o să urmeze? Neștiind ce îți este scris să ți se întâmple? Dar nu îți frământa capul cu trecutul, gândește-te la ceea ce urmează să ți se întâmple. După ce l-ai pierdut, timpul nu mai poate fi recuperat. Niciodată!

Nu vreau să fiu eu cea care îți spune ce trebuia să faci, la urma urmei sunt doar un copil, dar mă gândeam că poate acum vei prețui mai mult timpul, copilăria, prietenii și cel mai important, momentele petrecute alături de familie… nimic nu e mai important decât ceea ce vrei TU să se întâmple. TU vei fi responsabil pentru greșelile făcute și tot TU vei plăti pentru ele. Poate că nu vei ține cont de acest sfat, considerându-mă o puștoaică care nu face diferența dintre bine și rău, dar în ciuda faptului că sunt mică mă consider destul de matură. Prețuiește fiecare moment în care te simți fantastic, căci curând nu o să mai fi în stare să te bucuri de minunile vieții și știu că acesta e cel mai important lucru pentru tine, chiar dacă acum nu ești foarte convins de asta.

Daria Antal
Toplița

CAUT...

Am sărit Carpații ca alergătorul la garduri, dar fără să-mi măsor de două ori înălțimea săriturii, extensia pasului.

Am trecut Carpații ca batalioanele române, dar cu dorința de a câștiga lupta cu mine, într-o situație limită.

Am lăsat dincolo de Carpați: casă, prieteni, locuri cunoscute ca să-mi dau șansa să le regăsesc pe toate mai târziu fără a mă confrunta cu noi suferințe și eșecuri.

Am regăsit locuri, cunoștințe, rude pe care le vedeam mai mereu ca turist, ca musafir și am rămas surprins că m-am acomodat repede, că am fost acceptat cu dragoste.

M-a surprins dăruirea oamenilor de aici, răbdarea, seriozitatea, atenția.

Dintr-o dată, m-a străfulgerat gândul că s-ar putea să se poarte așa blând cu mine din milă pentru faptul că sunt un dezrădăcinat, un rupt de viața mea de 14 ani dintr-un colț de țară, lăsat întâmplării de un bărbat, care și-a dorit să fie tată de duminică, o dată la o lună sau două, între orele de odihnă ale oricărui copil.

Mama mă însoțește aici în speranța că va găsi prin muncă banul cu care să poată pune pe masă o pâine, iar în brațele mele, cartea.

Mă confrunt cu gândul că în micuța și foarte puțin numeroasa mea familie, deși copilul, eu sunt capul familiei.

Astfel, mă simt responsabil, dar nu-mi transform responsabilitatea într-o povară.

Cred că m-am născut sub o stea norocoasă, dar sub care voi putea trăi atunci când o voi găsi.

Nu renunț la căutare!
E interesant jocul asta: rece, rece, călduț, cald, cald!
Sunt sigur că va fi curând fierbinte.
Caut steaua. O voi găsi!

Mihnea Diaconu
Toplița

Foto: Manuela Ghenghea

Interviu

CINE A FOST/ESTE CONSTANTIN HÂRLAV?

INTERVIU CU VALERIA POP, PROFESOR - PENSIONAR, SORA LUI CONSTANTIN HÂRLAV

Prof. Anca-Maria Hîngan-Țifrea: Cine a fost Constantin Hârlav?

Valeria Pop: Aș prefera timpul prezent al verbului ”a fi”. Paradigma întrebărilor trădează, chiar din incipit, sentimentul – mărturisit, de altfel, din startul convorbirii noastre - că omul Constantin Hârlav/ personalitatea care a fost și este nu se bucură sau nu s-a bucurat până acum de cunoașterea/ recunoașterea contemporanilor săi, vizându-i în primul rând pe cei din regiunea obârșiei sale; chiar mai mult, că ar fi momentul pentru a schimba acest fapt și demersul de față se înscrie în această direcție.

De fapt, lucrurile stau puțin diferit. În anul 2011, Editura Dacia XXI, prin managerul ei de atunci, scriitorul Ion Vădan, a inițiat proiectul Scriitori la ei acasă, la care Primăria din Bilbor a răspuns, spre cinstea ei, favorabil. Ca urmare, s-a tipărit cartea lui, Caragiale și iar Caragiale, pe care a prezentat-o chiar la Bilbor, în cadrul Zilelor „Miron Cristea”. De altfel, Constantin Hârlav a fost invitat în mai multe rânduri la Miercurea Ciuc și a colaborat la revista Școala noastră.

Deci: cine este Constantin Hârlav?

VP: S-a născut la Bilbor în anul 1950, la 14 mai, și, fiind primul copil al familiei Gheorghe și Ileana Hârlav, a primit numele Sfântului Împărat Constantin. Nașterea sa într-o zi de duminică l-a făcut să spună mai târziu: „Eu totdeauna am dorit să fiu un om de Duminică și nu știu dacă am reușit”. Plecarea sa la nici 64 de ani, în 21 martie 2014, la București, a prilejuit ceremonia prohodului tot într-o duminică, la Biserica Sfântul Vasile din Ploiești, unde a locuit cu familia sa din anul 1980. Din Ploiești se deplasa la Brașov, orașul anilor săi de liceu, între anii 1990 și 1993, cu dorința de a se stabili acolo, unde era o parte a familiei tatei, dar și mulți colegi literați cu care colabora; din 1993, lucrând la Institutul ”George Călinescu” al Academiei Române, o mare parte din timp și-l petrecea la București, cercetând documente, cărți și reviste vechi, dar și citind „milioane de pagini” (expresia îi aparține Sandei Hârlav-Maistorovici) și redactând articole pentru Dicționarul general al literaturii române pentru aducerea la zi a datelor despre scriitorii contemporani.

„Eu totdeauna am dorit să fiu un om de Duminică și nu știu dacă am reușit”

S-a căsătorit cu Sanda Hârlav-Maistorovici, astăzi profesor universitar dr. în muzică. Fiul lor Vlad Hârlav-Maistorovici este violonist și compozitor.

Ce a fost el?

VP: Scriitor, critic și istoric literar, editor, cercetător la institutul academic sus-numit, redactor și colaborator la mai multe reviste literare, profesor de limba și literatura română, referent cultural la Centrul Județean de cultură Prahova, asiduu cititor, un obișnuit al sălilor de lectură al Bibliotecii Universitare din Cluj-.Napoca, al Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga” din Ploiești, al Bibliotecii Academiei… Membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Cum a fost ca om?

VP: Un om foarte modest și profund; interiorizat, dar dornic de comunicare; spiritualizat; un intelectual rafinat care dispunea de o cultură vastă, profund asimilată, dar și de o trăire duhovnicească.

Unde și-a făcut studiile?

VP: A început la Bilbor, dar în timpul gimnaziului a fost transferat la Brașov, la Școala Generală Nr. 3. Acolo a urmat și cursurile Liceului „Andrei Șaguna”. Era talentat la desen și un bun matematician și a crezut o vreme că va deveni arhitect. Dar nu așa s-au petrecut lucrurile. Climatul cultural brașovean și eminenții profesori – pot da și numele unora dintre ei: scriitorii Constantin Cuza („Kuzakis”) și Ion Popescu Topolog – au descoperit în elevul Constantin Hârlav un harnic cititor (ale cărui prime lecturi datau din copilărie) – unul sensibil și receptiv la frumusețea limbii și a artei cuvântului, ca și la problemele actului literar, și treptat l-au determinat să-și dorească să aleagă calea filologiei. Astfel, a ajuns la Cluj-Napoca, la Facultatea de filologie a UBB. Ulterior, a urmat studii post-universitare de ziaristică/jurnalism.

Ce personalități l-au orientat spre arta scrierii?

VP: Ar trebui să încep cu… părinții și bunicii noștri, care citeau (pentru bunicul Ilie Hârlav Bușulea lectura era un adevărat hobby), cu învățătorul de atunci – astăzi scriitorul Ilie Șandru, cu profesorul din gimnaziu Alexandru Iliescu; pe profesorii de limba română din liceu i-am numit deja; iar noi copiii ne „jucam" de-a scriitorii, dar ascundeam foile pe care încercam să încropim texte.

Mai târziu, au avut loc marile întâlniri cu personalitățile literare ale Clujului acelor ani: o adevărată galerie de maeștri, dar el începuse să scrie și să publice la Brașov. Odată sosit la Cluj, a intrat în efervescența creată în jurul revistei Echinox, al cărei redactor și apoi secretar de redacție a devenit în perioada în care spiritus rector era scriitorul Ion Pop, profesor universitar, mai tinerii Marian Papahagi, Ion Vartic, Mircea Muthu, titanii Ion Vlad, Mircea Zaciu, Gavril Scridon; soții Petrescu: Ioana Em. Petrescu, fiica lui Dimitrie Popovici, și Liviu Petrescu. Mai erau redactorii revistelor clujene Steaua și Tribuna, poeți, prozatori, critici, eseiști: D. R. Popescu, Teohar Mihadaș, Aurel Rău etc. Se iveau zorii unei noi generații: după ce au plecat Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Ion Brad, Dinu Flămând, absolvind, veneau Ion Mircea, Adrian Popescu, Eugen Uricaru, Valentin Marica, Ioan Groșan, Al. Th. Ionescu, Al. Cistelecan etc. Și între aceștia, și Constantin Hârlav, Nicolae Oprea…

Un om foarte modest și profund... un intelectual rafinat care dispunea de o cultură vastă, profund asimilată, dar și de o trăire duhovnicească.

Prof. Anca Maria Hîngan Țifrea: Cu ce anume a debutat?

VP: Debutul s-a produs în perioada brașoveană (1964-1969), în revista Muguri a Liceului Andrei Șaguna, apoi în revista Astra brașoveană. A scris o multitudine de recenzii și eseuri.

În perioada clujeană (1969-1980), la început, mai precis în anii de studenție, a semnat cronica literară la Echinox. În acei ani, a apărut și în coloanele revistelor Steaua și Tribuna. În anul 1974, a fost distins cu Premiul pentru critică literară al revistei Tribuna. A mai colaborat și la revista Napoca universitară. Ca editor, a debutat cu o carte din seria Restituiri coordonată de scriitorul Mircea Zaciu. Apoi, a scos prima ediție de Teatru caragialian, cu un studiu care îl prezintă "gata caragializat" (cf. Nicolae Mecu).

Prof. Anca Maria Hîngan Țifrea: Ce alte scrieri mai poartă semnătura lui și ce reviste au beneficiat de sprijinul său?

VP: În anii următori a lucrat la Ploiești (1980-1990), ca profesor la Liceul I. L. Caragiale, la Direcția Județeană de Cultură, continuând cercetarea operei maestrului său, în cadrul Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga". De fapt, colaborarea cu instituțiile culturale prahovene nu a fost niciodată întreruptă: a fost implicat în proiectele Bibliotecii, a publicat articole în revistele Axioma, Atitudini, al cărei consilier redacțional era.

Din nou la Brașov, între anii 1990-1993, a făcut parte din grupul de la Interval, o revistă de înaltă ținută.

La București, timp de două decenii, a lucrat la editarea și reeditarea operei lui I. L. Caragiale, ceea ce i-a adus recunoașterea între exegeții caragialeologi și Premiul Academiei- în 2003. A contribuit la marele proiect academic al realizării Dicționarului general al literaturii române. A publicat articole de specialitate în Caiete critice, Revista de istorie și critică literară, în revista Argeș a Filialei Pitești a USR.

Există scrieri ce nu au fost publicate?

VP: Ceea ce nu a fost publicat din proiectele sale a fost predat Institutului.

Ce gen literar prefera?

VP: Prefera să citească literatură de calitate, nu un gen anume. A găsit în opera lui Caragiale un maestru al artei literare.

Prof. Anca-Maria Hîngan-Țifrea: Care este mesajul dumneavoastră pentru topLITERA și pentru cei care l-au cunoscut pe Constantin Hârlav?

Valeria Pop: Doresc mult succes revistei topLITERA și colaboratorilor ei. Mă bucur că în coloanele sale se vor putea citi aceste rânduri despre Constantin Hârlav.

Anca-Maria Hîngan-Țifrea
Toplița

Eseu

DRAPELUL ȘI IMNUL, SIMBOLURILE NOASTRE ETERNE

Cred că, aşa cum în istoria fiecărui popor au existat simboluri încă de la apariţia lor, şi în istoria poporului nostru au existat simboluri încă din vremea dacilor, care ne-au însoţit de-a lungul timpului în toate evenimentele importante şi ne vor însoţi si de acum încolo, atât cât vom exista.

În cele ce urmează mă voi referi doar la două dintre simbolurile noastre, şi anume la drapel şi la imnul naţional, nu pentru că celelalte nu ar fi importante, ci pentru că acestea le-am sărbătorit nu demult şi anume drapelul pe data de 26 iunie, iar imnul pe data de 29 iulie.

Deci, istoria drapelului se împletește cu cea a poporului român; astfel, începând din epoca antică geto-dacii au avut ca simbol „draco" un cap de lup, continuat cu un corp de şarpe şi care se termina cu o serie de fâşii din pânză. Acest „draco" era înfipt în vârful unei hampe; purtat în galopul calului în timpul luptelor, el scotea un şuierat datorita aerului, care intra prin gura deschisă a animalului şi ieşea printr-un „fluier" din lemn prins la coadă.

În Evul Mediu, în Moldova lui Ştefan cel Mare, steagul era roşu, având capul de bour, cu stea între coarne şi flancat de soare şi lună. Cam la un secol distanţă, în 1600, steagul Ţării Româneşti, în timpul domniei lui Mihai Viteazul, era alb având pictat un corb ce ţine în cioc o cruce dublă, stând deasupra unei ramuri de ienupăr verde.

La sfârşitul secolului al XVII-lea şi începutul secolului al XVIII–lea, tot în Ţara Românească, de data aceasta în timpul domnitorului martir, Constantin Brâcoveanu, steagul domnesc care slujea posibil ca steag al ţarii, avea pe o faţă a pânzei brodată stema Ţării Româneşti flancată de sfintii împăraţi Constantin şi Elena cu o inscripţie care se referea la statutul de principe al lui Brâncoveanu, iar pe cealalta faţă, scena botezului Domnului.

...să ne aducem aminte de strămoşii noştrii şi de faptul că drapelul ne-a însoţit în momentele cele mai importante din istoria noastră.

Culorile care sunt astăzi pe drapelul ţării noastre, cu benzi separate de culoare, s-au reunit pentru prima data în 1834, dar nu ca simbol al Principatului Ţării Româneşti, ci al unităţilor miliţiei pământene şi al navelor comerciale, pe timpul domniei lui Alexandru Dimitrie Ghica. Dar benzile de culoare erau dispuse pe orizontală, cu fâşia roşie pe partea superioară, iar cea albastră pe partea inferioara. Pe galben era pictată acvila cruciată, încoronată ţinând în ghiare un buzdugan şi o spadă, înconjurată de o cunună ovală din frunze de stejar şi laur.

Tot în secolul naţionalităţilor, şi mai ales în timpul revoluţei de la 1848, când drapelele tricolore erau arborate ca simboluri ale unor state naţionale, şi revoluţionarii români aflaţi la Paris în momentul izbucnirii revoluţiei, au arborat drapelul albastru, galben, roşu cu albastru la hampă. Aşa a fost consfinţit ca drapel naţional, printr-un decret al guvernului provizoriu de la Bucureşti. Iniţial însă culorile erau dispuse pe orizontală, aşa cum fusese arborat de revoluţionarii români din Ardeal la Adunarea Naţională de la Blaj din 26 aprilie 1848.

Ca şi drapel naţional, tricolorul s-a impus în 1859 odată cu realizarea Unirii Principatelor, în varianta dispunerii orizontale a benzilor de culoare. Dispunerea pe vertical a benzilor cu albastru lângă hampă s-a realizat odată cu venirea domnitorului Carol I mai precis din 1867. Acesta avea şi o serie de simboluri ale monarhiei precum şi stema. În 1948, comuniştii au înlăturat însemnele monarhiei, păstrând doar stema, care a fost şi ea înlăturată în timpul revoluției de la 1989, românii recuperându-şi astfel drapelul după 40 de ani.

În ceea ce priveşte semnificaţia culorilor, aceasta este următoarea: abastru sau azur reprezintă aerul, cel mai nobil element după foc şi simbolizează blândeţea, frumuseţea, noblteţea şi buna credinţă; galben sau aur, simbol al forţei, bogăţiei si puritaţii, precum și al holdelor aurii din grâu din timpul verii; roşu simbolizează mărirea, bravura, îndrăzneala și generozitatea, sângele vărsat în lupte, puterea de viaţă şi energia strămoşească.

Aceste culori sunt împărţite în mod egal și dispuse vertical, principiul egalităţii şi cel al vertcalităţii fiind unele masonice. Sunt doar patru state europene tradiţionale cu steagul tripartit în mod egal si vertical: Franţa, Italia, Belgia şi România (şi Moldova, când a făcut parte din România Mare). Tot în legătură cu cele trei culori şi dispunerea lor pe vertical, steagul României este foarte asemănător cu cel al Andorei şi al Ciadului neavând însă nici o legătură cu acestea. Au existat chiar discuţii la nivel internaţional, pe tema asemănării drapelului României cu cel al Ciadului, întrucât ambasada Ciadului la Moscova a înaintat un protest official la O.N.U. prin care cerea ca drapelul României să nu mai fie arborat la O.N.U. Protestul a fost însă respins, pentru că existenţa tricolorului vertical albastru-galben-roşu, ca drapel al României, este anterioară Ciadului.

Iată cum tricolorul face parte din românitatea noastră, dar şi din europenismul nostru pentru că după cum am arătat mai sus multe ţări din Uniunea Europeană au steag tricolor şi de aceea în ziua de 26 iunie a fiecărui an să ne aducem aminte de strămoşii noştrii şi de faptul că drapelul ne-a însoţit în momentele cele mai importante din istoria noastră.

În ceea ce priveşte imnul, accesta a apărut mai târziu în epoca modernă în timpul domnitorului Alexandru Ioan Cuza şi s-a numit „Marşul triumfal şi primirea steagului şi al Mariei Sale Prinţul domnitor".

Cred însa că mai aproape de sufletul şi mintea românilor a fost însă imnul dintre anii 1866 -1947, când Romnia a fost monarhie. În perioada imediat următoare, odată cu instaurarea comunismului a apărut şi un nou imn intitulat „Zdrobite cătuşe" care preaslăvea Republica Română și prietenia cu poporul rus. Pentru că sovietizarea României a continuat, şi imnul trebuia să oglindească aceasta şi astfel el a fost înlocuit cu „Te slăvim România". La zece ani după preluarea conducerii ţării de către Ceauşescu, imnul a fost iar schimbat şi anume „Pe-al nostrum steag e scris Unire" pe o melodie de Ciprian Porumbescu. Însă acesta a rezistat, și el, numai doi ani, pentru că, în 1977, a fost înlocuit cu „Trei culori cunosc pe lume" până în 1989. „Deşteaptă-te române" a devenit imn naţional al României din 1990. Pentru o vreme acesta a fost şi imnul naţional al Republicii Democratice Moldoveneşti (1917-1918) şi al Republicii Moldova (1990-1994).

După cum se ştie, la baza imnului a stat poezia ,,Răsunetul” scrisă de Andrei Mureşanu, în timpul revoluţiei de la 1848. Dar ceea ce se ştie mai puţin este faptul că prima înregistrare a celui mai cunoscut cântec al naţiunii române a fost făcută în S.U.A. Devenit simbol al luptei de eliberare, versurile cântecului au fost scrise şi transmise cifrat, în secret, de la o provincie românească la alta.

Ca autor al muzicii imnului este creditat Anton Pann, dar această melodie avea o largă circulaţie în epocă, şi nu i se cunoaşte cu certitudine autorul. Una din versiuni ne spune că însuşi Andrei Mureşanu este autorul melodiei, iar alta susţine că de fapt era o melodie cantată pe un text religios, ce purta numele „Din sânul Maicii mele”. Gheorghe Ucenescu, un tânăr cântăreţ braşovean susţinea că el a fost cel care i-ar fi intonat-o, la cererea poetului, care căuta o melodie potrivită pentru versurile sale, deci el ar fi „autorul moral” al melodiei.

Începând din 1848, acest cântec a devenit unul foarte drag românilor, însoţindu-i, de altfel, şi drapelul în momentele cruciale ale istoriei ca de exemplu în războiul de independenţă, apoi în timpul primului şi celui de-al doilea război mondial şi mai ales în timpul crizei de după lovitură de stat din 23 august 1944, când România s-a desprins de alianţa cu Germania lui Hitler şi s-a alăturat Coaliţiei Naţiunilor Unite.

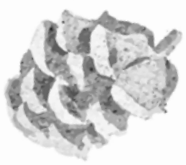
Acest imn a fost cântat de toţi în mod spontan şi difuzat pe toate staţiile radio.

Semnificaţia versurilor, dar mai ales titlul „Deşteaptă-te române” este una socială, dar şi naţională; social, pentru că impune o permanentă stare de tranziţie către o lume nouă, foarte actual, întrucât se pare că suntem într-o permanentă tranziţie în toate domeniile, şi naţională deorece alătură această deşteptare tradiţiei istorice.

Astăzi, cele două simboluri eterne ne fac să vibrăm... amintindu-ne că aparţinem unui neam străvechi cu puternice rădăcini pe aceste meleaguri.

Astăzi, cele două simboluri eterne ne fac să vibrăm, de multe ori involuntar, în toate ocaziile importante în care România este prezentată, atât în plan intern şi mai ales în plan extern, fie că este vorba de evenimente sportive fie de evenimente de altă natură. Ele rămân emblema fiinţei noastre naţionale amintindu-ne că aparţinem unui neam străvechi cu puternice rădăcini pe aceste meleaguri.

Mihaela Nuţ Zinca
Topliţa

ÎNTRE NOI FEMEILE... ÎN LOC DE ESEU

În viață, avem parte de unele roluri pe care le alegem și de altele care vin de la sine. Pe unele ni le dorim, și luptăm pentru ele, pe când pe celelalte, pur și simplu, ni le asumăm.

Dacă aș începe să analizez care este statutul femeii moderne din zilele noastre, aș putea analiza mult şi bine despre noi, femeile, fără a spera aș ajunge la vreun răspuns. În viața de zi cu zi se tot vorbește de o emancipare a femeii, de o eliminare a discriminării femeii, de o egalitate în drepturi între femeie și bărbat. Drepturile femeii fac parte integrantă din drepturile fundamentale ale omului. Într-o mare măsură situația femeilor moderne din cadrul societății românești influențează direct procesul de educare a tinerei generații, influențează formarea acestora ca personalități umane. Femeia modernă reprezintă în societatea românească modernă ființa care, de multe ori, pune realizarea profesională înaintea celei personale. Cariera, pe bună dreptate, intră în categoria acelor decizii pe care le luăm strict pentru noi, ca fiind aspecte ale vieții ceva mai ușor de controlat. Zona profesională este cea în care cele mai multe dintre femeile societății actuale se simt mai stăpâne pe situație pentru că reușesc să controleze evoluția prin pregătire asiduă, perfecționare, perseverență și foarte multă dedicare. Astfel se arată femeia, reprezentanta sexului frumos, cum se spune, ea fiind cea care își asumă rolul profesional, rolul relațional, încercând să se perfecționeze, să se dezvolte cât mai mult în societatea modernă, asumarea acestor roluri nemaifiind un caz de excepție.

Dar în România modernă se poate vorbi și de o altă realitate. O realitate în care nu există egalitate între femei și bărbați, o realitate în care femeia nu e respectată ca ființă umană cu drepturi și sentimente. Statutul acestei femei în societatea românească este de multe ori trecut cu vederea. Putem vorbi de acea femeie care ajunge să fie indispensabilă, și totuși este destul de puțin vizibilă. Munca acesteia reprezintă o rutină pentru cei din jur, care iau lucrurile ca atare, fără a se mai gândi la munca din spate. Femeia, al cărei loc de muncă principal este casa, există în continuare și va exista mereu. Este un rol pe care aceasta, de bună seamă, și-l asumă voluntar uneori, pentru că reprezintă un aspect pe care societatea se așteaptă să îl facă, sau reprezintă un rol pe care îl adoptă de multe ori constrânsă de diferite situații. Femeia nu știe să-și apere drepturile sociale, considerând, dintr-o mentalitate greșită că trebuie să stea alături de un soț care o agresează din când în când. Sărăcia, educația, mentalitatea o împiedică să se gândească la faptul că nu are decât o singură viață. Discriminarea femeii este și ea o altă realitate.

În concluzie, eu cred că femeia de astăzi trebuie să fie ajutată și educată pentru a deveni o ființă puternică, hotărâtă, independentă, în stare să se descurce singură, sigură pe ea, dar în același timp sensibilă și să nu-și piardă din feminitate. Meseria pe care dorește să o practice poate fi oricare, de casnică, de femeie de carieră, de mamă, atâta timp cât această ”meserie” este practicată din propria inițiativă, și nu impusă de societate sau de ceilalți.

Anca Truța
Toplița

Echipa

CONSILIERI EDITORIALI: Călin Vlasie, Nicolae Băciuț, Lazăr Costel

REDACTOR-ȘEF: Viorica-Macrina Lazăr

EDITORI: Luminița Csiki, Mihaela Ilisan, Mirela Laczko-Rusu, Ligia Cătinean, Cristina Coșarcă, Anca-Maria Hângan-Țifrea, Cristina Pop-Dobrean, Liliana Matei, Mihaela Nuț, Anda Elena Ianoși

AUTORI: Luminița Potârniche, Beatrice Bernath, Anca Movilă, Cristina Lenuța Coșarcă, Bianca Georgiana Avrămescu, Alexandra Țăran, Xenia Simina Vâga, Daria Antal, Adela Pui, Anda Elena Ianoși, Mihnea Diaconu, Anca-Maria Hîngan-Țifrea, Anca Truța, Mihaela Nuț Zinca

CONCEPȚIE GRAFICĂ: Doriana Negruț

FOTOGRAFIE: Manuela Ghenghea

ILUSTRAȚII: Alexandra Antal

ECHIPA DE PROIECT: Viorica-Macrina Lazăr, Doina Țifrea, Aurica Ujică, Aurora Pașcan, Minodora Vîlcan, Adelina Ichim, Costel Cristian Lazăr

INIȚIATORUL PROIECTULUI:
Fundația Miron Cristea

REVISTA COFINANȚATĂ DE:
Municipiul Toplița și Primăria municipiului Toplița

SPONSOR: Romaqua Group

PARTENERI: Centrul Cultural Toplița, Biblioteca Municipală „George Sbârcea”

ISSN 2537 - 1606, **ISSN-L** 2537 - 1606

EDITURA NICO

La mulți ani!

ȘI MULTĂ BUCURIE ÎN NOUL AN!

CU DRAG, ECHIPA

Ilustrație: Alexandra Antal